

SARS-CoV2 vaktsiinid ja muud vaktsiinid haruldaste maksahaigustega patsientidele

Haruldaste maksahaigustega patsientidel soovitatakse tungivalt vaktsineerida COVID-19 vastu!

See hõlmab dekompanseeritud maksahaigusega ja mis tahes harvaesineva maksahaigusega patsiente, nagu PBC, PSC, AIH, vaskulaarsed maksahaigused, maksasiirdamist ootavad patsiendid ja siirdamisjärgsed patsiendid.

Vaktsiinid tunduvad ohutud. Mure või ebakindluse korral võtke ühendust oma tervishoiuteenuse osutajaga.

Koroonaviiruse pandeemia on avaldanud tohutut mõju meile kõigile, sealhulgas patsientidele, arstidele, teistele tervishoiutöötajatele ja ühiskonnale tervikuna. Õnneks näitavad enamik tõendeid, et harvaesineva maksahaigusega patsientidele ei ole nakatumise, raske infektsiooni või isegi nakkusrisk eriti suur. Tegelikult sarnaneb see pigem üldpopulatsiooni riskiga. Seepärast on ERN RARE-LIVER varem soovitanud patsientidel ja arstidel mitte muuta maksahaiguse käsitlust, sh immunosupressiivset ravi jätkata vastavalt vajadusele. Tuginedes praegustele teadmistele me jääks samale arvamusele. **Kuid nüüd kerkivad esile uued küsimused seoses turule jõudnud või peagi saabuvate Covid-19 vaktsiinidega.**

Me soovime sama selgelt väljendada oma hinnangut vaktsiinidele. Meie kui haruldaste maksahaigustega patsientide eest hoolitsevate arstide ja teadlaste seisukoht on: Loodame väga, et kasutate võimalust saada vaktsiini vastavalt kohalikule vaktsineerimiskorraldusele! Vaktsiinide kättesaadavus paraneb lähikuudel ning annab realistliku võimaluse pandeemia lõpetamiseks selle aasta jooksul.

Kuigi mRNA-tehnoloogia vaktsiinide väljatöötamiseks on inimvaktsiinide seas uudne, on selle tehnoloogia kohta palju eelteadmisi ning loomvaktsiinide kogemus on näidanud, et tegemist on elegantse uue tehnoloogiaga, mis võimaldab vaktsiinide kiiremat arengut ja kiiremat tootmist kui klassikaliste vaktsiinide puhul. Nende vaktsiinide puuduseks on see, et neid tuleb manustada kaks korda kolme- kuni neljanädalase intervalliga ning nende transportimine eeldab spetsiaalseid jahutusnõudeid. Nende vaktsiinide kõrvalnähud on väga sarnased mõõduvate kõrvaltoimetega, mida me näeme enamiku teiste vaktsiinide, sealhulgas gripivaktsiini puhul, ning hõlmavad paikseid reaktsioone, nagu paar päeva kestev valu õlavarres ja mõnel juhul väsimus, peavalu, kehatemperatuuri tõus ja harva isegi palavik, mis võib kesta üks kuni kolm päeva. Nagu kõigi vaktsiinide puhul, on teatatud mõningatest allergiliste reaktsioonide juhtudest, kuid need on piirdunud tugeva allergilise eelsoodumusega patsientidega, mis on autoimmuunsest haigusest täiesti erinev. Sellele vaatamata tuleb vaktsineerida asjakohase meditsiinilise järelevalve all vastavalt tavapraktikale.

Kahjuks puuduvad vaktsiiniuuringud lastel ja seega ei ole need vaktsiinid laste jaoks veel litsentsitud. Seetõttu tuleb laste vaktsineerimist hoolikalt kaaluda last raviva pediaatriga arvestades olemasolevaid piiratud andmeid. Kuna SARS-CoV2 nakatumisrisk lastel on väga väike, võib paljudel juhtudel vaktsineerimise ohutult edasi lükata.

Oluline on märkida, et need ei ole elusvaktsiinid ja seega on need ohutud ka immuunsupresseeritud patsientidele. Lisaks tulevad veel teised vaktsiinid ja me oleme taas kindlad, et need on ohutud ja efektiivsed kui nad heaks kiidetakse, nagu näiteks viirusvektori vaktsiinid (nt Oxfordi vaktsiin). Ka need ei ole elusvaktsiinid ja neid võib seetõttu kasutada immuunpuudulikkusega patsientidel.

Samal ajal tahaksime teile meelde tuletada, et vaktsiinid on üldiselt väga võimas vahend raskete nakkuste ennetamiseks. Seetõttu tuleb pandeemia ajal krooniliste haigustega ja/või immuunsupresseeritud patsientidele manustada teisi soovitatud vaktsiine, nagu gripivaktsiin, pneumokokkvaktsiinid või võõtohatise vaktsiinid, nagu neid tuleb teha tavalistel aegadel. Pidage nõu oma arstiga ja kaitsege oma tervist, kasutades neid olulisi meditsiinilisi arendusi.

Parimad soovid tervemaks ja õnnelikumaks 2021.aastaks,

Ansgar W. Lohse
koordinaator ERN RARE-LIVER

Meditsiiniprofessor

I. Meditsiinosakonna juhataja (Gastroenteroloogia, hepatoloogia, nakkushaigused ja troopiline meditsiin) Ülikooli Meditsiinikeskus Hamburg-Eppendorf, Hamburg, Saksamaa

Tõlkinud: Aileen Eek, gastroenteroloog, Tartu Ülikooli kliinikum